

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

передплата: з приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп.

На рік 9 карб. на пів року 4 карб. 50 коп.

За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають в конторі редакції "Громадської Думки" (Михайлівська, 10) щодня з 10 до 5 годин днів, 2) в книгарні журнальній "Кіевська Старина" (Безаківська ул., ч. 14).

Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

ВИХОДИТЬ щодня, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

— Rік перший. —

Од редакції: Читаючи напут газету, треба вимовляти
є—як йо. и—як ы.

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статті; більші статті, до друку негоді, переховують в редакції 3 місяці і висилати авторам їх коштом, а дрібні замітки їх донеси одразу видаються.

Умови друкування оповістю: За рядок поперед тексту, або за логотип місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий раз 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другий раз 10 коп.

Хто шукає заробітку, платить за оповістю з 3 рядків 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Головна контора Громадської Думки просить не спізнюватись з передплатою на друге півріччя.

Громадська Думка

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в

Київі з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дає щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звітки про всіх світові події, цікаві напані людям; поїзді та оповідання, наукові фельетони і т. д.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі згодились писати: проф. Антонович В., Балабуха С., Бондаренко Ів., Боржковський В., Василенко М., Верзилов А., Винничинський Вол., Волох С., Воронин М., Ганейзер Е., Гріченко Б., Грищенко М. (Загір'я), Григоренко Гр., Грушевський А., Дмитров М., Дніпровська Чайка, Доманський В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Ефремов С., Жебулюв Л., Житецький П., Квасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Колозовський В., Комаров М., Комарова Г., Конощенко А., пр.-доц. Корчак-Чепурковський А., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левицький М., Леонтович В., Липківський С., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М., Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Мирошевський В., Падалка Л., проф. Перети В., проф. Погодин А., Русова С., Русов О., Саміленко В. (Сивенький), Славінський М., Сластион О., Смуток П., Стариков Л. М. Сьогоднічний Гр., Степаненко В., Тимченко Е., Туган-Барановська М., Чернівський М., Чикаленко Е.. Шраг І., Ярошинський Б., Яновська Б., та інші.

Ціна газети **Громадська Думка** на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Думка виходить щодня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції **Громадської Думки** — у Київі, Михайлівська ул., ч. 10.

Редактор **Федір Матушевський**. Видавець **Володимир Леонович**.

Передплачувати і купувати на роздріб ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

У Київі в книгарні "Кіевської Старини", Безаківська ул., ч. 14.

У Ніжині в книгарні п-ні Чекмарівської.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

31-го ТРАВНЯ

упорядковано

приставку газети „ГРОМАДСЬКА ДУМКА“
НА ДАЧІ:

Боярка, Дарниця, Пуща-Водиця, Святошино, Китаїв і Мотовилівка.

Числа „ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ“ будуть приставлятись передплатникам на всі оці дачі

власними рознощиками.

ЗАВОДИТЬСЯ

школа і розрада для хлопчиків (програма А. А. Полякова). Шкolu порядкує гурт професорів та учителів. Разом з іншими мовами викладатиметься і мова українська. Примають в пригот., I - IV кл. щодня з 3 до 5 г. Мар-Благовіщ., 112, помеш. 6.

* 183 10-7

У ЛУБНЯХ

приємствається передплата, оповістки і продается на роздріб газета ГРОМАДСЬКА ДУМКА та місячник НОВА ГРОМАДА у Миколи Кохановського.

00

П'еси з репертуару оркестра Р. Буллеріана для фортеп'яно на 2 руки:

Воячек Єврейська мелодія . . . . . 40 коп.

Інтермеццо . . . . . 50 коп.

Маленький вальс . . . . . 50 коп.

набувати в головному депо музичних струментів та нот

Г. І. ПНДРЖИШЕК,

у Київі, Хрещатик, № 58.

Г. ч. д. 47-122

Продається в самому центрі г. Радомишля біля р. Тетереву, садиба коло 1000 кв. саж. годиться для фабрики, заводу. Роспитатися можна у Київі по Трьохсвятительській вул. № 14, друкарня Т-ва Н. А. Грича.

Київ, 13-го червня, 1906 року.

Майстри погроми відомі від Державної Думи—князя Урусова і Вінавера всьому світу тепер стало відомо, що погроми, які були в різких містах і торік в осені, Вологодський і останній—Білостоцький—счинилися з наказу з Петербургу: заправили погромами, визначали де і коли їх робить чиновники департаменту поліції та „охрannого отdѣlenia“; там за „заслуги“ наградили 75 тисячами карбованців...

Побачив тепер увесь світ, звідкілько вони йшло те душогубство, погроми та грабжі, побачили всі, що вони таке: „охрannое отdѣlenie“

ніє“ і департамент поліції, і найближчі порадники придворні. Міністр Століпін каже, що вони вживають своєї влади для оборони спокою, безпеки й життя громадян". Хто ж пойме віри таким словам, коли вже ясно доведено, що поліція і „охрана“ охороняють погромщики і розбішак, щоб краще могли вони розбивати мирних людей! Коли генерал Трепов видав свій історичний приказ „патронов не жаліть“, коли ротмістр Пищков приказував: „чорной сотни не трохи“, коли жандарський офіцер Комісаров хвалився, що може аробити погром на скільки вгодно людей, коли за таку діяльність міністру Дурново такі величі награди давав і сам за свою „прапорю“ 200 тисяч награди від казні одержав,—що ж тоді дивуватися тим дрібнішим чиновникам і жандармерії, що переходять крадене на погромах, які напувають доп'янка селян, щоб громили „жидів“, бо тверезі не хочуть класти руки у невинній крові?

Покійний генерал Драгомиров казав часто: „з головоріби смерті починає.“

Варто ці слова нагадати Думі, щоб вона перестала робити запити міністрам про злочинства дрібних чиновників, не варто на те тратити часу і праці, бо не руки винні, що лихо роблять, не ноги, що у школу йдуть, а голова—вища бюрократія, що іх на те подвигає.

Він каже, що ні департамент поліції, ні міністерство взагалі до організації погромів непрічетні. Винуваті здійснюють чиновники з поліції, що із „люблів до отечеству“ переборшили, винуваті революціонери, що своєю агітацією спускали невинних жандарів на чорносотенну агітацію.

В інші місяці січні (января), росповідає з западу міністр, один жандарм надркував на машинці, що була заарештована в революціонер, якіхсь там 200—300 всього хуліганських відозвів до солдатів і одіслав їх у Вільню. Скільки і другу таку ж відозву від більшісті революціонерів, що знищили набір з звеліло спалити і першу відозву.

Що ж до ротмістра Будоговського, то він тільки росповідував прокламації Александровських „істинно-руських людей“, погромом не керував, а боровся з революцією і за це йому діво Височайшу нагороду.

В Вологді дійсно хулігани розгромили народний дім, зруйнували тільки відкриті двері, які відібрали у революціонерів, якіхсь там 200—300 всього хуліганських відозвів до солдатів і одіслав їх у Вільню. Скільки і другу таку ж відозву від більшісті революціонерів, що знищили набір з звеліло спалити і першу відозву.

Що до Царцинського первомайського погрому, то поліція там спровадівши винуваті і після розслідування він обіцяє покарати її.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Що до Царцинського первомайського погрому, то поліція там спровадівши винуваті і після розслідування він обіцяє покарати її.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

Підкінець міністр заявляє, що „недомовок і полуправд“ він не терпить, і робить усе, що від його залежить, що уряд бажає мира і порядку, що на ході погромів народу настільки відмінно відстоїв, що ротмістров Пищкову наказано було від губернатора „не стріляти“, а також і через те, що в городі було війська.

через скасування викупних платжів в казні з року 1907 поменшав на 35 міліонів. Треба ці гроші добуті, і от через що міністерство фінансів уялося до того, щоб скласти план податкових реформ.

Зробити ще більшим поземельний налог та налог на нерухоме майно в городах, зробити відповінну переніму налогу з грошей від капіталів, замістити в подохоні налог та по інакшому запровадити податок на спадщину—от програма, що дотикається безпосередніх налогів.

Про непримі податки міністерство каже, що ні одній державі без них обійтися неможна; і з цього несподівано міністерство прийшло до той гадки, коли треба побільшити прибутки казни, то не обійтися без побільшених непримі податків. Міністерство признається, що небагато з цих податків може побільшити, бо мало не всі з них будуть підвищено через японську війну.

Щож має робити Дума з такими проектами міністерства:

„Дума повинна глянути на це діло інакше, щоб більше дійти до коріння.

Перш за все вона повинна докласти старання, щоб зменшити видатки і ввести гайнування в нашій державній хаззії. Народ повинен давати урядові гроші, але уряд повинен бути значущим і економічним господарем, а не тільки йому ніжки грошей не вистачить. Окрім того уряд повинен давати про добробут народу і кращий кредит для держави, бо без цього народові доводиться віддавати державі дуже велику частину з своєї заробітної і платити занадто високий процент за позичені гроші.

Російський уряд робить як раз навпаки: з нього нездатний і не заболтливий хаззії, він губить країні його кредит. Сумні події, що сідніть про те, у всіх перед очами. За останні дні державні папери стражах як вали в ціні, папери позички, про які кричали урядові і піділчани газети, що вона добре вдалася, не віркуються в руках грошовитих людей і падають в ціні.

А через те Дума не повинна давати грошей урядові, що не вміє коло тих грошей добре ходити:

Поки влада держить теперешнє міністерство, поки маєть силу правила 8 березня і основні закони про бюджет, Дума не повинна давати згоди ні на які нові податки і ні на які позички.

Державна Дума.

> Промова послів Винавера та Родичева, виголошенні на засіданні 9 червня, коли міністр внутрішніх справ відповів на запитання Думи Державної про несанкціоновану уряду.

Промова послів Винавера (скорочена). „Міністр внутрішніх справ почав свою промову з того, що йому хочеться сказати, чи придатне те знайдіти власті, котре він має в руках. Коли ми чули ці слова та запевнені в тому, що ці-правди міністр не шанує, то згадалося, що ось ми почуємо їму правду. Але той висновок, що зробив міністр, попросту здивував мене. Він, очевидно, задоволений з своєї влади. Усе нещастя по його думці тильки в тому, що якісь там чиновники на провінції брали участь у місцевих союзах та росповсюджували відозви, що цім чиновникам послали будла однією рукою пересторога, а другою дorchена нагороду (оплески). Коли я почув цю промову, мені страшно стало за нашу будінницу, страшно стало не тильки через те, що між нами та верховною владою стоять люди, котрі так влучно та яскраво змалювали міністру, але й тому, що ті, котрі є представники виконавчої влади, мають такі обмежені світогляди у розумінні політичного факту, котрі так хвилюють нас. (Звертаючись до міністрів).

— Через віщо ж ви ховаете правду од себе? В країні не один уже рік ють правоканійні погроми. Коли уперше років 20 тому виникли погроми, вони тоді припали як раз з придушенням революційного руху й пануванням реакції, вже тоді люди відчущали у цьому припадкові щось лихе. У ті часи директором департаменту по лідії був Плеве. А коли через 20 рік директор став міністром внутрішніх справ і вибухнув у Кишиніві потайну телеграму, що була послана з Петербургу місцевому губернаторові. Ми й досі певні, що така телеграма була та що погром у Кишиніві було спуржено наявисне. А потім ця пошесть пішла по пілії Росії.

Чи маєте ви змогу припинити цю пошесть, коли ви співаді захопили припинити? Через віщо ви од нас ховаете це? Міністр внутрішніх справ вважає за звичайній засіб політичної пропаганди, коли підвладні йому чиновники росповсюджують відозви, що клічується до європейських погромів, як говориться у відозвах Будаговського: „проти жидів та їх братів соціал-демократів”.

Чи знає міністр і чи захоче він сказати нам, за віщо Рачковському, що завідує поліцією, було пожалувано 75000 карбованців (на лавах трудящих вигук: „Ого! браво, браво!”)? Чи знає міністр внутрішніх справ, що д. Тімофеєв, що завідує окремим відділом у департаменті поліції, був юрисконсультом московського градоначальника, коли градоначальником був генерал Трепов, потім завідував окремим відділом департамента поліції, коли товаришем міністра був Трепов, а тепер має посаду при дворовому коменданті, котрим є генерал Трепов (усі сміються)—чи знає міністр, що єй чиновник Тімофеєв і тепер чищає?

Чи скласти нам, за віщо Рачковському, що завідує поліцією, було пожалувано

мі вимагаємо, щоб було скасовано побільшенну охорону та військовий стан, нам кажуть: ви хочете знищити власті. Так, ми хочемо знищити власті, ту власті, серед яких чесних людей стає все менше та менше і незабаром до того дійде, що їх можна буде полічити на пальцях. Але ж ми хочемо настановити таку власті, котра буде стояти на підставі справедливості. Вже 20 років ми все віддаємо на жертву Молохіві власті й достукалися, тепер до того, ще в цій власті немає жадної сили, опрік воєнного стану. Це найбільше нещастя. У той день, коли власті навчиться скіляти свою голову перед законодавчою властю, у той день ми матимемо надію, що спокій та порядок у Россії запанують. До того ж дня засиління власті вестиме нашу країну до нових розривів. Тільки тоді, коли вони залишать міністерські посади, тільки тоді вони виконують святий обов'язок перед вітчизною. (Оплески). (К. О. Ж.).

3 російського життя.

— Відношення вищих сфер до Думи. „Страна“ з певних джерел довідається, що в найвищих сферах (не міністерських тільки) склад і поводження Думи викликають страшне нездовolenіння і неприязні відносини, через те там тільки в крайньому разі, коли б не лишалося іншого виходу, згодилися на міністерство, набране з членів думської більшості.

— Наслідки командівки Фріша. Як відомо Століпин послав у Білосток члена ради міністерства внутрішніх справ Фріша, щоб той незалежно від думських посланців розслідував справу про погром. Фріш, як переказує „Страна“, доніс в міністерство, що після його слідства, треба діяти які-небудь міністерські посади, ініціювати під суд, за те, що вони не перешкоджали погромі.

Фрішові дали широкі права й дозволили збирати самі повні й правдиві відомості про погром, а також здобути можливо більше доказів, щоб міністерство могло, відповідаючи перед Думою за погром, підати правдиву картину його, вказати його причини і підкріпити свої слова доказами.

— Міністерство доріг готується до страйку залізничного. Міністерство доріг залізничного готується до залізничного страйку, який, воно чуло, має незабаром вибухнути й охопити всі залізниці. 6 июня міністр розіслав по телеграфу приказ по всіх дорогах,—побільшати охорону залізничних мостів. Охорону повинно скрізь застосувати не пізніше, як 15 июня. Охоронити військові команди й залізничні дрожки служниці. Про це міністерство дали знати й департаментові поліції. (Страна).

— Охорона Петергофа. За останні

часи охорона Петергофа дуже висилилась;

туди переведено нові військові

частини, привезено кулемети і бойові

автомобілі. Останніх то аж пілях

7; вони так само, як і кулемети, цілком готові до бію. (Н. Ж.).

— Самовбивство жандарського офіцера.

5 июня вранці один з сторожів Елагінського дворця, обходючи парк на Елагінському острові, помітив під кущем чотири з острогами (шпорами). Зашкавивши цим, він прорвався крізь кущі, і побачив труп—всі груди у його були залаті кров'ю, яка запеклася. Покійний виявився в білій військовій кітеле—то був по формі офіцер. В кишенні в його знайшли гаман з великою сумою грошей, кілька записочок і візитокар карку—поручик окремого корпусу жандарів Борис Вадимович Зеленський, завідувач Бакинським поліцейським відділом. На другому боці візитової картки було написано олівцем: „Прошу нікого не винуватити в моїй смерті, вміраю од того, що суміднія грізє. Поручик Зеленський“. В правій руці у його був револьвер з чотирма бойовими набоїми і двома вже вистріленими. Поліція почала вияснювати, хто він був і чому й звідки прибув. (Слово).

— З'їзд членів всеросійського товариства народних університетів. Рада петербурзького відділу всеросійського товариства народних університетів постановила скликати на декабрь місяць цього року загальноросійський з'їзд членів товариства і всіх, хто цікавиться справою народної освіти.

(Н. Ж.).

— Догляд за газетами. Після того як стали в Петербурзі конфісковувати сливне не кожне число газет, лівіших од конституційно-демократичних, охранивши отілені розпорядилося, щоб агенти його уважно стежили за розношниками, а також і за поштою. Тепер на всіх вокзалах кілька агентів уважно стежать за всіма газетами, що одсылаються по залізниці на проповідь.

(Н. Ж.).

— Газета „Вільна Україна“

— Протест проти заслання. Арештовані селяни сумського повіту послали

послові Аникіна протест проти того,

що їх призначено вислати в Воло-

гідській губернії.

— Задороняють зібрання. До свого

часу в Чернігові дозволялося сходи-

ти, щоб виробляти статути професі-

іональних товариств. Тепер такі зіб-

рання губернатор забороняє.

(У. З.).

— Газета „Вільна Україна“

— Газета „Вільна Україна“ пише, що селян-

и з післяком живі авсідії добре,

тільки торік не схотіли вони йти на

роботу по 20 коп. за день, а сьогодні

на зелені свята, як занялися бу-

дівлі панські та селянини кинулися їх

кінець!

— У японці же після підрахунку їхнього військового міністерства вбито 47152; вмерло од ран 11424; вмрло од хвороби—21802; всього у них вмерло 80378. Поранених японців 153673; крім того 16543 поранено од нещасних випадків, а всього поранених 170129 чоловік. За хворіло під час війни не пошестими хворобами: 203270 чоловік, пошестими—17886, а всього 221136 чоловік. (Н. Вр.).

— Країна страва солдатам. При військовому міністерстві засідає особливий комісія в професором Данилевським на чолі, яка має виробити проект змін харчів солдатських, придумати як їх поліпшити, щоб не дуже додатково відійти від воєнного стану.

— У японців же після підрахунку їхнього військового міністерства вбито 47152; вмерло од ран 11424; вмрло од хвороби—21802; всього у них вмерло 80378. Поранених японців 153673; крім того 16543 поранено од нещасних випадків, а всього поранених 170129 чоловік. За хворіло під час війни не пошестими хворобами: 203270 чоловік, пошестими—17886, а всього 221136 чоловік. (Н. Вр.).

— Країна страва солдатам. При військовому міністерстві засідає особливий комісія в професором Данилевським на чолі, яка має виробити проект змін харчів солдатських, придумати як їх поліпшити, щоб не дуже додатково відійти від воєнного стану.

— Країна страва солдатам. При військовому міністерстві засідає особливий комісія в професором Данилевським на чолі, яка має виробити проект змін харчів солдатських, придумати як їх поліпшити, щоб не дуже додатково відійти від воєнного стану.

— Країна страва солдатам. При військовому міністерстві засідає особливий комісія в професором Данилевським на чолі, яка має виробити проект змін харчів солдатських, придумати як їх поліпшити, щоб не дуже додатково

= Наймані козаки. Харитоненко наняв 40 козаків, щоб берегти його маєтки. Тепер усі вони кинули цю службу і попродали в Богодухові на базарі іконеї, і абро, і нагаї. (Р. З.).

= Конфіскація. В Полтаві знову почала виходити соц.-демократична газета „Полтавський Работник“, але перший же номер сконфісковано і редактора віддано під суд. (Полт.).

Поміщики з Катеринославщини просять міністерство внутрішніх справ прислати до їх на волині роботи салдатів, що йдуть додому по білету. Це через те, що селяне не дають наймитам робити. (Ю. О.).

Приїзд депутата А. Ф. Грабовецького.

В понеділок, 5 липня, вранці по Бруслову і по сусідніх селах рознеслась чутка, що приїхали до себе, в село Турбовку, сіверськ. пов., посол до Державної Думи А. Ф. Грабовецький. По всім нашим селам настір дуже церковний, також ліхоманія, яке переживає тепер вся Россія особливо трудящий народ, розбудило навіть тих, хто спав мідніч, непрорудним сном. Я не знаю селян, котрі не цікавилися би тепер тим, що робиться в Россії. В кожній хаті тепер немає другої балакки, окрім балакки про Державну Думу. Через це зрозуміло, з якою скорістю та первівістю рознеслась чутка, що приїхав селянський посол до Державної Думи.

На понеділок же було призначено зібрання в с. Лучині при волості. З усіх сусідніх місців потягнулись у Лучин селяни послухати про Думу. Зібралися до 2000 селян. Довгі балакав з селянами Грабовецький, розказуючи про діяльність Думи та про заходи уряду звести її на піщо. Селяне заспали свого посла тисячами питань. Після Грабовецького говорили де-які селяні, і між іншими—два студенти. Настір селян дуже бадьорий, рішучий.

— Хай пані міністри робят, що хотять,—ми своє зробим. Доноси вже терпіти!—казали вони.

З Лучина Грабовецький вернувся до себе до дому—в с. Турбовку. З сусідніх місців наїхало багато народу, особливо молодіжі, котрі вітали свого посла. В Турбовці відбулась „массовка“. Турбовські і інші селяні добре знайомі з усіма сучасними подіями й задають, коли з ними балакати, цікаві та поважні питання. Багато людей зосталось ночувати в Турбовці, і на другий день в 10 годині ранку провожали Грабовецького, що знов виїздив до Петербургу.

Поредаю оповідання одного селяніна про його розмову з посольм Грабовецьким.

“Ми приїхали в Турбовку ввечорі (5 липня). Грабовецький, натомінай літ вже спочивати, і ми зосталися ночувати у селян. Турбовські селяні—це всім не рівна нашим брусловцям: вони все знають, і розказують, наче б то по книжці читають. У вітровок в рани, в 7 годині, ми приїхали до Грабовецького. Хатка поганенька, низенька, соломою кріта; двохрик не загорієний, навіть воріт не має. По двору бігають без штанів дітки Грабовецького. Грабовецький ще спав. Потім він вийшов, привітався з нами. Ми—зо мною буде ще шість селян—посідали на приязбі і роскошали промову.

— Шо нам робити, научіть хоч ви нас? Чи видаєте що пуще з цією Думою? Чи надіється нам на неї?—Я засплив Грабовецького цім питанням. Він помовчав і сказав:

— Ми зуміємо всього добатися, але тильки тоді, як люде перестануть співати, як ви самі будете пильнувати і помагати нам. В Думі тепер всі надія—на вас.

— А що ви думаете про наші національні питання?—між іншими співати.

— Я й багато інших депутатів стояло за повну автономію України, і віримо, що тільки тоді настануть кращі часи для нашого краю.

— А скажіть, будьте ласкаві, яка ваша думка про землю? Як найкраще дати її народу?

— А ви як хотіла б?—спітив мене заміськ одновід Грабовецький.

— На мій погляд країна буде б не давати землю у власність, а щоб вона належала державі, ти там як,—сказав я.

— А по моему так не гарно,—одновід Грабовецький.—Я з вами не згожуюсь. Землю країне oddати селянам у власність, щоб її можна буде передавати своїм дітям. Коли земля не буде власністю, то не кожний захоче працювати коло неї, як слід. Та й просто селянинові не вигодно, раз земля не буде його власністю. От, наприклад, у батька є не гарні дочки, на котрих ніхто не хоче женитись; а коли буде земля і батько за дочок даватиме і земельку, то хто небуде і трошкіться...

— Але ж—перебив я Грабовецький,—хто покликався тоді на землю, коли вона у всікого буде?

Грабовецький не одповів і ми на хвилину замовкли.

Селяне подали Грабовецькому свої пакази Думі. Грабовецький радив посилати телеграми не йому, а прямо Муромцеву, а лиши радив адресувати йому не в Думу, а на квартиру, бо не всі ті листи доходять, що адресовані в Думу.

Ми ще довго балакали. Грабовецький розказав про випадки, які траплялись з ним у Петербурзі, розказував про прийом депутатів у Зимньому Палаці. Розговорились про єврейське питання. Грабовецький сказав, що він стіть за рівнощівство всіх націй.

Треба додати, що не всі селяне залишилися задовільнені своїм послем. Де-які селяне мають більше співчуття до націоналізації землі, а Грабовецький хоче передачи землі у власність.

Приїзд Грабовецького підняв настір по всіх сусідніх селах. Частіше відвідувались посли до своїх виборців!..

1. Огієнко.

Як про нас дбають.

Коло просвіти українського народу в любинській та сідницькій губерніях стоять багато людей і не од свого днішнього дня. Ще князь Черкаський та Милотія, устроїли нашого краю, дбали про розвід народу.

У нас був закон про школи, віданий за часів цих реформаторів, року 1864, а ми живи по циркулярах; циркуляри стали законом; закону хоч і не скасовано, та про те він не має ніякої сили. Правда, нам не дозволено було й тоді учатися на рідній мові, бо була тоді гадка, що то дуже лехко зможали наш народ. Потому закону було заведено польську мову по всіх школах; але зараз по вільді наших реформаторів це було скасовано циркулярами, і через те поляки стали вороже відноситися до нас. Не мало поляки терпіли довгі літа, зате тепер нам, русинам, нема життя від них,—відсестеро відлашують нам, не повинним, за свої кривди, яких вони назвали від урну.

Почалася боротьба, боротьба на смерть, до котрої ми не приготовані, ми беасії, а поляки в утиску зміцніли. Змоскалення не помогло нам, а зашкодило, бо вбilo в нас почуття національного почуття. Сотні тисяч відреклися слова „русин“, котрим наші батьки так дорожили; московська освіта не просвітила нас. Мало вже не 40 літ я в кожнім селі школа, а які з неї користь? Деті писменники, якім би варто бути, які є в Галичині, де вчаться рідною мовою? При тій школі народ став багато гірший, ніж був колись. Треба негайно ратувати решту русинів, треба їм дати тільки для його існування, і тоді ми бачимо наслідки цього. Але закінчив свою діяльність граф Вітте своїм законом про вибори, що дав нам революційну Думу. Коли б він завів всесвітні виборчі права, наслідки були б зовсім інші. Цей апокаліптичний ідеїць несе тепер кару за свої злочинства, але Дума продовжує тенер його діло, його і заходами. Вона, як то робив і він, вдається з відзовами до народної юрис. Вона штовхне на насильство і сама прийде до беславного кінця, якщо жертвам й обиду зрозумієш нарешті, куди вона хотіла їх привести. Цей кінець буде раніше від часу відкриття відповідної реформи, заснований на примусовому викупі земель в приватних власників. Правда, потім він одрівся від Кутлерів, але шкодлива думка викупу землі відповідної реформи, заснований на політичній спрямі в тюрмі; їх отсе неадвін тільки вищущено.

→ Висилка з губернії. Губернатор висилає з київської губернії на ввесь час військового стану Льва Юркевича і Юхима Перепелкіна, що сиділи за політичні спрямі в тюрмі; їх отсе неадвін тільки вищущено.

→ Покон Ганова. В неділю в обідню пору поховали артильщика Ганова, що його вбито на Ольянській вулиці. На кладовищі були крім жінок й родичів, сослуживці вбитого. На могилу небіжика зложено багато вінків.

→ Діяльність чорної сотні. Партия діяльної боротьби з революцією і страйками” узброяє на заводі Гретера чорної сотні.

→ Сконфісковані книги. Сими дніми сконфісковано в книгарнях книги: „Народна Жизнь“, № 1 і „Революція Європії“ професора Массарика.

→ Відозва чорної сотні. Монархична і інші „патріотичні“ партії видали відозву до народу, що люді дають гроші для народу, що пишуться „проти злочинної діяльності“ ворогів Россії“.

На ті гроші „спасителі“ душевності думаюти видавати й ширити по городах і селах Россії поучительні відозви й брошюри.

→ Вісти з фабрик. Сими дніми на Подолі на гильзівій фабриці Фельдштейна був страйк; робітники добилися такої того, що їх вімінено робочий день.

Зате на гильзівій фабриці Каракоза знову побільшено робочий день на 1 годину (під час останнього страйку робітники були добилися того, що робили 9 год. на добу).

→ Увільнені за страйк. Особливий комітет при управлінні південно-західної залізниці увільнив з страйку чотирьох службовців з матеріальної служби і завідувача опіткою станцією інженера Кржижановського, помішника ділопроизводителя Івана Федорченка, ділопроизводителя Н. Формоза і конторщика А. Дворжицького.

→ Зверхуочна робота. Недавно в головних майстернях південно-західних залізниць заведено „зверхуочну“ роботу.

Правда, за сю роботу платиться вдвое більше, ніж за звичайну, але ж після 9—10 годин роботи, робить ще 3—4 години дуже важко, і втомлені робітники не можуть зробити багато, отже її заробляють вони в сій роботі дуже мало. Робітники прохали не давати „зверхуочної“ роботи, а на тій дії відповідно робітників, що безроботі могли щось собі заробити, та на се начальство майстерень не згодилось.

→ Додаткові вибори в городську думу. На 12 липня назначено додаткові вибори гласних. В п'яти участках треба вибрати ще 19 гласних і 12 канцелярів.

Заграничні газети про справи в Росії.

Англійська газета „Таймс“ надруковала дуже цікаву розмову свого кореспондента з одним міністром теперішнього кабінету. Кореспондент не подає його імені. Очевидчика, міністр не дав йому на це дозволу.

◆◆◆ Помилка городського голови. Губернсько по городських ділах приступів пояснило, що додаткові вибори повинні відбуватись по тому самому закону, по якому відбувалися і перші вибори. Отже, через „помилку“ городського голови, який казав у бульварному участку вибирати по новому закону (по якому гласних можна вибирати просто більшістю голосів), вибори в тому участку будуть певні скосовані.

◆◆◆ Нужда міні безробітним почтово-телеграфним службами все більша; вони прохочать дати їм хоч яку-небудь роботу, щоб прохарчтися із семейством (більшістю з уволнених має семейства та їх великі).

◆◆◆ Страйк. На дрожжовому заводі Чоколова робітники зібралися буди прочитати маніфест 14 посів; механік, побачивши се, налаяв добре „крамольників“. Робітники застрайкували й не йшли робити, поки механік не перепросив їх.

◆◆◆ З суду. В суботу 10 липня відно-окружний суд відсудив при закритих дверях підпоручика Евгена Іванова, виключеного судовим присудом з війської служби, за підбурювання до збройного повстання. Іванова присуджено, позбавивши усіх прав стану, відсадити на вічно в Сибір на поселення.

◆◆◆ Висилка з губернії. Губернатор висилає з київської губернії на ввесь час військового стану Льва Юркевича і Юхима Перепелкіна, що сиділи за політичні спрямі в тюрмі; їх отсе неадвін тільки вищущено.

◆◆◆ Покон Ганова. В неділю в обідню пору поховали артильщика Ганова, що його вбито на Ольянській вулиці. На кладовищі були крім жінок й родичів, сослуживці вбитого. Кучер був єврей. На нас напали син тутешнього поміщика Т. П. Висоцького і його робітник Олександр Різниченко. Іх образило те, що ми не звернули в дороги. Різниченко удалив дітей баготом. Я назавв їх хуліганами. Паничеві показалося, що я єврей, а що у нас живі можна бути, то „вони“ приказали робітників „позвичити“ пархача, щоб знат, як стакі слова говорить паничеві.

◆◆◆ Відозва чорної сотні. Монархична і інші „патріотичні“ партії видали відозву до народу, що люді дають гроші для народу, що пишуться „проти злочинної діяльності“ ворогів Россії“.

◆◆◆ Страйк з фабрик. Сими дніми на Подолі на гильзівій фабриці Фельдштейна був страйк; робітники добилися такої того, що їх вімінено робочий день.

Зате на

були на базарі. Поліцейські стражники стали стріляти в народи селян, не попередивши про те. Число вбитих і ранених невідоме. Прорвася врятувати від козаків, яких послали до Константинаграду.

Посол од Полтавщини В. Шемет був у міністра внутрішніх справ, щоб довідатися про політичних в'язнів в Лубенській тюрмі. Обіцяли всіх випустити.

Замісць теперішнього губернатора мають назначити в Полтаву Князєва.

С.-П. Т. А.

Державна Дума.

12 іюня. Засідання почалося під проводом Муромцева в пів 12-ї ранку. Читають справоздання про вибори комісій, що виробляє проект закону про рівноправність.

Заявлюють, що головноуправлюючий землеустроїством подав проект закону про побільшення й поділення земельної власності селян.

Справоздавець комісії 33-х, що робить слідство про незаконну діяльність адміністрації, читає ряд запитань, які Дума приймає без жадних дебатів.

Оголошують на останній запит председателів ради міністрів, про сварку між арміями та татарами, що й досі не перестає на Кавказі.

Депутати з Кавказу кажуть, що уряд умисно перешкоджає просвіті, хоче помосковити народи Кавказу, через що ті народи змагаються відокремитися від Росії; умисно сварить поміж собою народи і допускає їх сварки; місцева влада належить по-гагані людям, і ті люди зруйнували програний край і залишили його кров'ю. Орати однодушно вимагають, щоб синіти погром. Газети нарікають дурно. Люди заспокоюються. Багато добра звернено власникам. Поки що становище серйозне. З салдатів ранено троє.

Генерал Бадер.

РОМНИ, 11 іюня. Городська Дума, вислухавши заяву єреїв, що готуються погром, постановила усіма способами запобігти йому. Для переговорів з начальством вибрано предводителя двох губернаторів, городського голову і двох гласників.

СИЗРАНЬ, 11 іюня. Надзвичайні земські збори забалотирали питання про вибори членів в землеустроїтельну комісію; отже видно, що тій комісії тут не хочуть.

ТИФЛІС, 11 іюня. Вночі з Матехської тюрми втекло чотири арештанті, засуджених за бомби.

БІЛОСТОК, 11 іюня. Генерал-губернатором білостоцького повіту назначено генерала Богаєвського.

ПОЛТАВА, 11 іюня. Бувшого редактора соціал-демократичної газети "Колоколь" позивають за те, що він, коли заборонено на час "Колоколь", видавав його діл, перемінивши тільки назву ("Полтавський Работник").

ОДЕСА, 11 іюня. Тут закадається коеоперативний акціонерний банк, який має запомогати виключно спілкам трудящих по всій південній Росії.

БІЛОСТОК, 11 іюня. 10 іюня застрайкували служащи на трамвай, частину їх вимог задоволено: їх вони знову стали на роботу.

ХАРЬКІВ, 11 іюня. Генерал-губернатор заборонив на час газету "Родина Земля" за те, що в ній попереднім тиражу виступали відповідно до відповідної дії членів парламентських партій.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Збори хазіїв будочників, згадивши де-чим поступилися робітникам, постановили завести комісію, яка залагоджуває непорозуміння між хазіями й робітниками; в комісії має бути 15 виборників від хазіїв і 15 від служащих. Страйковий комітет пристав на сю постанову.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Гурт трудящих, привинивши постанову парламентського відділу партії народної свободи, відмінив у загальних рисах справоздання Водовозова, по якому треба реорганізувати місцеву самоуправу, щоб вибори до краївих інституцій були загальні, рівні безпосередні і тайні. Сим зреформованім інституціям гурт трудящих має доручити рішати земельну справу на місцях.

ВАСИЛЬКІВ, 11 іюня. З київської тюрми випущено 3-х політичних. День минув спокійно, хоч і були чутки, що має щось бути.

ЯЛТА, 11 іюня. Багато свідків, яких суд переніс про погром, обвинувачує поліцію в тому, що вона пінчого не зробила, щоб запобігти розривам.

МОСКВА, 11 іюня. Страйкують робітники на металічному заводі Балашова і на рогожській мануфактурі; страйк шевців, скінчившися в одній частині города, знову почався у другій. На скляному заводі Волкошина і Столкінда в рузькому повіті, на мануфактурі Щербакова в Коломенському повіті і на фабриці Веряєва почали робити, щоб зробити розриви.

БІЛОСТОК, 11 іюня. На Вольській вулиці вбито земського стражника, що йшов на трамвай. В день на Волі 2-х стражників вбито, а одного ранено.

де 4 конст.-демократи, 4 автономисти, 3 трудящих і 1 безпартійний, хто буде 15-ий рішати 12 іюня.

Комісія, яка працює коло реформ країнової самоуправи, на пропорціональні вибори єдиною схемою, щоб завжди вибори мають бути загальні, рівні, безпосередні і таємні; виборчу округу має бути волость; на 2000 душ виборців має припадати один земський гласний.

ЯРОСЛАВЛЬ, 12 іюня. З приказу губернатора строк заборони постити про собі й переховувати зброя продовжено ще на три місяці.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газетки звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

КРЕМЕНЧУГ, 22 іюня. Прихід київського воєнно-окружного суду. Він розбиратиме діла про анархістів, про убийство городових і про підпал під час селянських розривів. Діла розбираються при запертих дверях.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Білостоцький тимчасовий генерал-губернатор послав 9 іюня міністрові внутрішніх справ отаку телеграму: "Повідомляю ваше превісходительство, що 1-го іюня хрестянине, роздратовані бомбами і вистрілами в православний і католицький хрестний ход, почали розбивати єврейські крамниці і ділкні кватери. Дікуючи тому, що я заздалегідь поробив потрібні заходи і негаючи викликав решту салдатів гарнізону, погром швидко спинено. 2-го іюня були тильки окремі вибухи погрому.

З християн вигідні троє, ранено сімо; єреїв вбито 78, ранено 84. Вінчі противі другого, а надто проти 4-го іюня анархисти і бундівці стріляли в різні урядові будинки і в вокзалах. Добром одпором єреїв примушено перестати стріляти. Салдати держались чудово, тому-то й удається так швидко спинити погром. Газети нарікають дурно. Люди заспокоюються. Багато добра звернено власникам. Поки що послані до Білостоку, щоб вони довідалися про погані вчинки адміністрації. Запит прийнято одноголосно.

Зробили перерви в 2 год. 40 хв.

Гурт трудящих разглянув справоздання комісії, яка завдєє думським помешканням, і рішуче повстало проти пропозиції конст.-демократів, назначивши членам тій комісії жалування. Гурт трудящих признає, що конст.-демократи, користуючись тим, що їх у Думі більшість, вибраючи в комісії членів, не дбають про те, щоб гурт трудящих був застуਪлений в них пропорціонально; тому гурт трудящих постановив застуപитись за своїх членів і добитись пропорціонального застуਪництва в комісіях.

ТИФЛІС, 11 іюня. Вночі з Ерівані, що в багатьох місцях города знову почали стріляти. Скільки людей убито—не звісно. Салдати не стріляли.

КЕРЧ, 11 іюня. Ранена жінка від того ротмістра Шереметєва вмерла, арештовано двох убийц, яких признала Шереметєва, третього чоловіка арештовано по підозрінню.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Найдено соціал-демократичну друкарню; в ній забрали 9 пудів шрифту і 2 пакунків готових програмацій.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Збори хазіїв будочників, згадивши де-чим поступилися робітникам, постановили завести комісію, яка залагоджуває непорозуміння між хазіями й робітниками; в комісії має бути 15 виборників від хазіїв і 15 від служащих. Страйковий комітет пристав на сю постанову.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Гурт трудящих, привинивши постанову парламентського відділу партії народної свободи, відмінив у загальних рисах справоздання Водовозова, по якому треба реорганізувати місцеву самоуправу, щоб вибори до краївих інституцій були загальні, рівні безпосередні і тайні. Сим зреформованім інституціям гурт трудящих має доручити рішати земельну справу на місцях.

ВАСИЛЬКІВ, 11 іюня. З київської тюрми випущено 3-х політичних. День минув спокійно, хоч і були чутки, що має щось бути.

ЯЛТА, 11 іюня. Багато свідків, яких суд переніс про погром, обвинувачує поліцію в тому, що вона пінчого не зробила, щоб запобігти розривам.

МОСКВА, 11 іюня. Страйкують робітники на металічному заводі Балашова і на рогожській мануфактурі; страйк шевців, скінчившися в одній частині города, знову почався у другій. На скляному заводі Волкошина і Столкінда в рузькому повіті, на мануфактурі Щербакова в Коломенському повіті і на фабриці Веряєва почали робити, щоб зробити розриви.

БІЛОСТОК, 11 іюня. На Вольській вулиці вбито земського стражника, що йшов на трамвай. В день на Волі 2-х стражників вбито, а одного ранено.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Застрайкували шевців, скінчившися в одній частині города, знову почався у другій. На скляному заводі Волкошина і Столкінда в рузькому повіті, на мануфактурі Щербакова в Коломенському повіті і на фабриці Веряєва почали робити, щоб зробити розриви.

БІЛОСТОК, 11 іюня. Страйкують робітники на металічному заводі Балашова і на рогожській мануфактурі; страйк шевців, скінчившися в одній частині города, знову почався у другій. На скляному заводі Волкошина і Столкінда в рузькому повіті, на мануфактурі Щербакова в Коломенському повіті і на фабриці Веряєва почали робити, щоб зробити розриви.

БІЛОСТОК, 11 іюня. На Вольській вулиці вбито земського стражника, що йшов на трамвай. В день на Волі 2-х стражників вбито, а одного ранено.

ВАСИЛЬКІВ, 11 іюня. На Вольській вулиці вбито земського стражника, що йшов на трамвай. В день на Волі 2-х стражників вбито, а одного ранено.

ПЕТЕРБУРГ, 11 іюня. Земельна комісія під проводом Муханова послухалася ради Аладьїна вибрати підкомісію з 15 душ, яка має встановити загальний план роботи. В підкомісії бу-

ла власність. Воля й лад, от що тильки може врятувати Россію. На лихомані, що прагнеть волі, не мають досить сміливості, щоб завести лад, а ті, що хочуть ладу, не хочуть волі". Згадавши про останні єврейські погроми, оратор сказав: "єреї в Россії займають між революціонерами найперше місце. Весь світ повинен обурюватись не тільки на привідів погромів, але й на тих, що з другого боку погрожують їх землю".

Дописи.

Вертиївка (ніжинського повіту). Ще заздалегідь турбувалися усі: земський, пристав і всі темні сили, щоб не вибали в нас старшиною д. Гаврилея, уживали усіх способів, та не по-могло. 25 травня волоський сход одноголосно висловив догану чорносіненному старшині Іваненкові й замісцю його вибрали старшиною д. Гаврилея і кандидатом д. Кичку. На сході все робилося як слід: списали постанову у приговор, підписали той приговор, зложили навіть і телеграму в Державну Думу. Отже на 28 число земський звіл зібрати знов волоський сход, на який приїхав і сам, та щоб залатити людей, привіз пристава Скобліна і силу стражників. Одкривши сход, Довголюк прещту салдатів гарнізону, погром швидко спинено. 2-го іюня були тильки окремі вибухи погрому.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газетки звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.

ПЕТЕРБУРГ, 12 іюня. Газети звісти про одставку гродненського губернатора передчасні.